

Notat

Samlenotat om Forslag til Rådets forordning om oprettelse af fællesforetagender under Horisont Europa

KOM (2021) 87 final

Revideret notat. Ændringer ift. tidligere notat er markeret med streg i margenen.

1 Resumé

Kommissionen har ved KOM (2021) 87 final af den 23. februar 2021 fremsat Forslag til Rådets forordning om oprettelse af fællesforetagender under Horisont Europa.

Med forslaget oprettes ni fællesforetagender (joint undertakings) inden for rammerne af TEUF artikel 187. Formålet er at gennemføre de institutionaliserede europæiske partnerskaber i Horisont Europa-forordningen. Forslaget fastlægger fællesforetagendernes målsætninger og opgaver, medlemskab, organisering og andre operationelle regler.

Der er i vidt omfang tale om initiativer, der bygger på allerede eksisterende partnerskaber.

Regeringen støtter forslaget.

Regeringen er positiv over for formålet med forslaget om at oprette ni fællesforetagender (joint undertakings) inden for rammerne af TEUF artikel 187 samt fastlægge disse europæiske partnerskabers målsætninger og opgaver, medlemskab, organisering og andre operationelle regler. Regeringen finder det overordnet fornuftigt, at Kommissionen og offentlige og private aktører i EU's medlemslande – inden for udvalgte områder – gives mulighed for at koordinere F&I-dagsordener og etablere F&I-samarbejder, der mere effektivt end nationale indsatser kan skabe løsninger på Europas store samfundsmæssige udfordringer.

Det er vigtigt for regeringen, at reguleringen af partnerskaberne er enkel og klar og giver de bedste forudsætninger for deltagelse i de europæiske partnerskaber.

Regeringen har fokus på forholdet mellem de respektive deltageres indflydelse i partnerskabernes arbejde og deltagernes ansvar/pligt eksempelvis i forhold til operationelle og administrative omkostninger ved deltagelsen i partnerskaberne. Regeringen lægger vægt på, at EU finansieringen matcher bidrag fra de private og offentlige deltagere og ikke omvendt.

Yderligere har regeringen fokus på kriterierne for og de sikkerhedsmæssige aspekter vedrørende tredjelands deltagelse i partnerskaberne.

For så vidt angår partnerskabet Key Digital Technologies Joint Undertaking ser regeringen positivt på fortsat dansk deltagelse og forventer således, at Danmark

16. september 2021

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Jura og Internationale forhold

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700

www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

Ref.-nr.
255797

vil deltage, når fællesforetagendet er oprettet. For så vidt angår de ørige partnerskaber, bakker regeringen op om etableringen af disse. Her er der imidlertid tale om offentlig-private partnerskaber, hvor de eventuelle danske deltagere er private aktører, hvorfor der ikke skal gives offentligt dansk tilsagn.

Regeringen lægger stor vægt på, at forslaget ikke foregriber forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle ramme efter 2027.

2 Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2021) 87 final af den 23. februar 2021 fremsat Forslag til Rådets forordning om oprettelse af fællesforetagender under Horisont Europa.

Forslaget er oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 4. maj 2021.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 187 og 188, stk. 1. Forslaget om at oprette institutionaliserede europæiske partnerskaber er baseret på TEUF artikel 187, som foreskriver, at Unionen kan oprette fællesforetagender eller enhver anden struktur, der er nødvendig for korrekt gennemførelse af programmerne for forskning, teknologisk udvikling og demonstration i Unionen. Forslaget skal behandles efter TEUF artikel 188, stk. 1, som foreskriver, at Rådet efter forslag fra Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtager de i artikel 187 omtalte bestemmelser.

Horisont Europa – det nye EU-rammeprogram for forskning og innovation for 2021-2027 – sigter på at øge effekten af EU's forskning og innovation ved bl.a. at kombinere europæiske partnerskabers fælles investeringer med yderligere privat og offentlig investering. Indsatsen bag partnerskaberne skal rettes mod områder, hvor specifikke anvendelsesområder og øgede ressourcer kan hjælpe med at gennemføre programmets prioriteter.

Med forslaget oprettes ni individuelle fællesforetagender, dvs. institutionaliserede europæiske partnerskaber baseret på TEUF artikel 187. I Horisont Europa-forordningen¹ identificerede lovgiverne otte prioritetsområder for mulige institutionaliserede europæiske partnerskaber baseret på TEUF artikel 185 og 187, og på denne baggrund var 12 konkrete initiativer genstand for en koordineret konsekvensanalyse. Heraf er ni institutionaliserede europæiske partnerskaber identificeret i dette forslag, og ét forslag er fremlagt i et andet forslag, jf. nærmere umiddelbart nedenfor.

Dette forslag supplerer samtidig to andre forslag, som Kommissionen har fremsat. Den 18. september 2020 fremsatte Kommissionen forslag til Rådets forordning om oprettelse af et fællesforetagende for europæisk højtydende databehandling (EuroHPC)² baseret på TEUF artikel 187. Forslaget er en videreførelse og justering af et eksisterende fællesforetagende, European High Performance Computing Joint Undertaking, som blev vedtaget og oprettet i oktober 2018. Derudover fremsatte Kommissionen den 23. februar 2021 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets

¹ Se KOM (2018) 435 final.

² Se KOM (2020) 569 final.

beslutning om Unionens deltagelse i det europæiske partnerskab om metrologi baseret på TEUF artikel 185³. Dette forslag handler om at oprette et institutionaliseret europæisk partnerskab inden for rammerne af TEUF artikel 185 for en periode indtil den 31. december 2031.

3 Formål og indhold

Med forslaget gennemføres de institutionaliserede europæiske partnerskaber i Horisont Europa-forordningen ved, at der oprettes ni fællesforetagender (joint undertakings) inden for rammerne af TEUF artikel 187. Forslaget fastlægger fællesforetagendernes målsætninger og opgaver, medlemskab, organisering og andre operationelle regler.

Følgende fællesforetagender oprettes som EU-organ for en periode indtil den 31. december 2031:

1. the Circular Bio-based Europe Joint Undertaking;
2. the Clean Aviation Joint Undertaking;
3. the Clean Hydrogen Joint Undertaking;
4. the Europe's Rail Joint Undertaking;
5. the Global Health EDCTP3 Joint Undertaking;
6. the Innovative Health Initiative Joint Undertaking;
7. the Key Digital Technologies Joint Undertaking;
8. the Single European Sky ATM Research 3 Joint Undertaking;
9. the Smart Networks and Services Joint Undertaking.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

De otte fællesforetagender er partnerskaber mellem Unionen og private aktører. For så vidt angår fællesforetagendet Key Digital Technologies Joint Undertaking vil der være tale om et partnerskab mellem Unionen, private aktører og deltagende medlemsstater. Der er i vidt omfang tale om initiativer, der bygger på allerede eksisterende partnerskaber.

Forslaget er opdelt i tre dele. **Del 1** indeholder en række bestemmelser, der er fælles for alle fællesforetagender. Formålet med afsnittet er at strømline og harmonisere de juridiske rammer for deltagelse og give et grundlag, som de enkelte fællesforetagender kan basere deres operationelle arkitektur på. **Del 2** indeholder bestemmelser, der er specifikke for de individuelle fællesforetagender. Bestemmelserne giver dermed mulighed for, at de forskellige fællesforetagender har den nødvendige fleksibilitet til at tage hensyn til operationelle og politiske behov. Endelig indeholder **del 3** en række afsluttende bemærkninger, der finder anvendelse på alle fællesforetagender, og som bl.a. vedrører monitorering og evaluering af partnerskabernes arbejde.

Desuden er der en række bestemmelser, der er relevante at fremhæve på grund af deres betydning for forslaget generelt. **Artikel 4** ("Objectives and principles") fastlægger, at partnerskabernes målsætninger og principper sker inden for rammerne af Horisont Europa og med nær tilknytning til opfyldelsen af EU's politiske målsætninger. **Artikel 5** ("Operational objectives and tasks") definerer krav og kriterier for implementering af de europæiske partnerskaber, herunder behovet for

³ Se KOM (2021) 89 final.

at sikre en systematisk tilgang til at nå målsætningerne, adgangen til resultater, monitorering af fremskridt mod de politiske målsætninger, fremme af inklusion i retning af interessenter og inddragelse af små og mellemstore virksomheder. **Artikel 7** ("Selection of associated members") fastlægger en fælles procedure for udvælgelsen af nye medlemmer af partnerskaberne. Formålet er at sikre gennemsigthed på tværs af de forskellige partnerskaber i tråd med Horisont Europa-forordningen. Endelig angiver **artikel 11** ("Partners' contribution") en ramme for deltagernes bidrag. Samtidig fastlægger bestemmelsen fordelingen af omkostninger imellem EU og de øvrige parter og fastlægger en tilgang til bidrag fra aktørerne på tværs af alle partnerskaberne, der er baseret på TEUF artikel 187.

4 Europa-Parlamentets udtalelser

I henhold til TEUF artikel 188, stk. 1, skal Europa-Parlamentet høres.

Forslaget behandles af Europa-Parlamentets udvalg om Industri, Forskning og Energi (ITRE) med Maria da Graça Carvalho (EPP) som ordfører. Derudover er Transport- og Turismeudvalget (TRAN) potentielt involveret. Budgetudvalget (BUDG) og Udvalget om Miljø, Folkesundhed og Fødevarer (ENVI) har besluttet ikke at afgive udtalelse til forslaget.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Europa-Parlamentet har den 22. juli 2021 1. behandlet udkast til udtalelse.

5 Nærhedsprincippet

Forskning er delt kompetence mellem Unionen og dets medlemsstater. På områderne for forskning, teknologisk udvikling og rummet har Unionen kompetence til at gennemføre tiltag, navnlig at fastlægge og iværksætte programmer, dog således at udøvelsen af denne kompetence ikke kan føre til, at medlemsstaterne forhindres i at udøve deres kompetence, jf. TEUF artikel 4, stk. 3.

Kommissionen anfører, at forslaget fokuserer på et område, hvor der er påviselig merværdi ved at handle på EU-niveau; europæiske partnerskaber er velegnede til adressere vanskelige grænseoverskridende udfordringer og er i stand til at adressere en række systemiske, markedsmæssige og transformationsmæssige fejl, som er en forudsætning for at fremskynde udviklingen og spredningen af innovationer.

Kommissionen anfører desuden, at skalaen, hastigheden og rækkevidden af de indsats, som forslaget medfører, er nødvendige for, at Unionen kan imødekomme dets langsigtede målsætninger i traktaten og levere på dets strategiske politiske prioriteter og forpligtelser, herunder særligt klima- og energimålsætningerne i Parisaftalen og den Europæiske Grønne Pagt (European Green Deal) og bidrage til at tackle globale udfordringer og opfylde verdensmålene for bæredygtig udvikling (Sustainable Development Goals, SDGs).

Samtidig supplerer Kommissionen, at målsætningerne i forslaget ikke tilstrækkelig grad kan gennemføres af medlemsstaterne hver især. Manglende samordning kan lede til dobbeltarbejde, udfordringer med at fastholde en kritisk masse og udfordringer med at sikre, at offentlig finansiering anvendes på en optimal måde.

På den baggrund konkluderer Kommissionen, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet, jf. TEUF artikel 5, idet Kommissionen vurderer, at forslaget ikke går ud over, hvad der nødvendigt for at nå målsætningerne i forslaget.

Regeringen er enig i vurderingen af, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6 Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7 Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen **lovgivningsmæssige konsekvenser**.

Hvad angår **erhvervs- og samfundsøkonomiske konsekvenser** anfører Kommissionen, at forslaget sigter på at imødekomme Unionens langsigtede målsætninger i traktaten og levere på de strategiske politiske prioriteter og forpligtelser, herunder særligt klima- og energimålsætningerne i Parisaftalen og den Europæiske Grønne Pagt (European Green Deal) og bidrage til at takle globale udfordringer og opfylde verdensmålene for bæredygtig udvikling. Samtidig supplerer Kommissionen, at forslaget sikrer, at der ikke sker dobbeltarbejde og at offentlig finansiering anvendes på en optimal måde.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

For så vidt angår de **statsfinansielle konsekvenser** anfører Kommissionen, at fællesforetagenderne finansieres under EU's flerårige finansielle ramme for perioden 2021-2027 gennem Horisont Europa, og at Unionens finansielle støtte til partnerskaberne maksimalt kan udgøre 9.600 mio. EUR i løbende priser. Hertil skal det bemærkes, at Danmark bidrager indirekte via ca. 2 pct. af det samlede EU-budget.

De otte partnerskaber etableres mellem Unionen og én eller flere private parter. Et enkelt partnerskab, Key Digital Technologies, etableres mellem Unionen, private parter og deltagende medlemsstater. Såfremt Danmark vælger at deltage i Key Digital Technologies, vil Danmark og andre deltagende medlemsstater skulle bidrage med en national medfinansiering til danske deltagere.

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre **beskyttelsesniveauet i Danmark**.

8 Høring

Forslaget har været i høring i EU-specialudvalget for forskning i perioden 18.-31. marts 2021. Der er ikke modtaget høringssvar. Udkastet til grund- og nærhedsnotatet er efterfølgende sendt i høring i EU-specialudvalget for forskning. Der er ikke modtaget høringssvar. Udkast til samlenotat har været sendt i høring i EU-specialudvalget for forskning. Der er ikke modtaget høringssvar.

9 Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det er forventningen, at medlemsstaterne generelt vil forholde sig positivt til forslaget.

10 Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter forslaget.

Regeringen er positiv over for formålet med forslaget om at oprette ni fællesforetagender (joint undertakings) inden for rammerne af TEUF artikel 187 samt fastlægge disse europæiske partnerskabers målsætninger og opgaver, medlemskab, organisering og andre operationelle regler. Regeringen finder det overordnet fornuftigt, at Europa-Kommissionen og offentlige og private aktører i EU's medlemslande – inden for udvalgte områder – gives mulighed for at koordinere F&I-dagsordener og etablere F&I-samarbejder, der mere effektivt end nationale indsatser kan skabe løsninger på Europas store samfundsmæssige udfordringer.

Det er vigtigt for regeringen, at reguleringen af partnerskaberne er enkel og klar og giver de bedste forudsætninger for deltagelse i de europæiske partnerskaber.

Regeringen har fokus på forholdet mellem de respektive deltageres indflydelse i partnerskabernes arbejde og deltagernes ansvar eksempelvis i forhold til operationelle og administrative omkostninger ved deltagelsen i partnerskaberne. Regeringen lægger vægt på, EU finansieringen matcher bidrag fra de private og offentlige deltagere og ikke omvendt.

Yderligere har regeringen fokus på kriterierne for og de sikkerhedsmæssige aspekter vedrørende tredjelandes deltagelse i partnerskaberne.

For så vidt angår partnerskabet Key Digital Technologies Joint Undertaking ser regeringen positivt på fortsat dansk deltagelse og forventer således, at Danmark vil deltage, når fællesforetagendet er oprettet. For så vidt angår de ørige partnerskaber, bakker regeringen op om etableringen af disse. Her er der imidlertid tale om offentlig-private partnerskaber, hvor de eventuelle danske deltagere er private aktører, hvorfor der ikke skal gives offentligt dansk tilsagn.

Regeringen lægger stor vægt på, at forslaget ikke foregriber forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle ramme efter 2027.

11 Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Folketingets Europaudvalg modtog grund- og nærhedsnotat om sagen den 11. maj 2021 og blev mundtligt orienteret om sagen den 20. maj 2021.